

je preselil v večnost 2. t. m. še predzadnji tovariš Gašper Hrovat. Pokojnik je bil rojen v Kropi 5. januarja 1849. služboval pa je v Polomu na Kočevskem, v Cerknici, na Bledu, v Krašnji, pri Sv. Duhu nad Lučanami in od leta 1876 do stalne upokojitve v Šoštanju. Ko je nastopil podučiteljsko mesto na Bledu, so mu odkazali tudi službo cerkvenika, ki je pa kot zaveden in ponosen učitelj ni hotel sprejeti rekoč, da on ni študiral in delal skušnje za mežnarja temveč za učitelja. S tem so mu bili na dohodki tako skrčeni, da mu je ostalo komaj za tobak. Od svežega gorenjskega zraka pa ni mogel živeti, zato je poučeval pri imoviti gospodi petje in glasovir ter si s tem zasigural eksistenco. Na prigovarjanje svojega šefa nadučitelja Trojarja je prevzel pozneje službo organista. Tu je bil mož na svojem mestu, ker mu je hotel župnik nekaj vmes »fusati«, sta se sprla in Hrovat je bil premeščen iz rajskega Bleda v Črni graben — Krašnje. — Tu je ostal dve leti. Ko so pa nastali na Kranjskem oni »lepi časi«, ko niso dobili nekateri učitelji po več mesecev nikake plače, se je preselil z drugimi tovariši vred v zeleno Štajersko, kjer je bilo šolstvo lepo urejeno. Vsled izvanrednih zaslug za občino in šolo so ga izvolili tržani v Šoštanju častnim zborovodjem. Nekaj let je bil tudi zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu.

Četudi je bil v Ljubljani malo znan, se je vendar zbralo k pogrebu precej občinstva. Zastopani so bili: UJU poverjenstvo Ljubljana, I. in II. mestna šola in društvo upokojenega učiteljstva. Z žalostinkama »Vigred se povrne« in »Blagor mu« smo se poslovili za vedno od blagega tovariša in izbornega nevca. —k.

Statistika šolstva v Jugoslaviji. Na zagrebškem vseučilišču je bilo 3333 dijakov in 150 profesorjev. Beograjska univerza je imela 7250 slušateljev in 150 profesorjev, ljubljanska pa 1162 dijakov in 80 profesorjev. Filozofska fakulteta v Skoplju je štela 50 dijakov in 10 predavateljev, pravna fakulteta v Subotici pa 30 predavateljev in 200 dijakov. Vseh visokošolcev je bilo letos torej 11.995, profesorjev pa 420. Osnovne (ljudske) šole, ki jih je bilo 5974, so imele 12.408 učiteljev in 800.878 učencev. Gimnazij je bilo 134 z 2656 učitelji in 50.482 dijaki. Učiteljšč je bilo 32 s 433 učitelji in 5603 učenci. Realnih gimnazij je bilo 5 s 138 učitelji in 3154 dijaki. Navtične (mornariške) šole so bile tri s 36 učitelji in 458 učenci. Na 62 meščanskih šolah je poučevalo 365 učiteljev 4892 učencev. Dekliških šol je bilo 22 z 272 učnicami in 3910 učenkami. Poleg tega je v Zagrebu še visoka živinozdravniška šola z 10 profesorji in 200 slušatelji. Dalje obstoji v Zagrebu še tehnika, ki šteje 30 profesorjev in 400 dijakov. Število visokošolskega dijaštva se zviša tako na 12.595 dijakov in 460 profesorjev.

Sokolska razstava. — Vse tovariše in tovarišice, ki se mudijo v zletnih dneh v Ljubljani, opozarjamo, naj nikakor ne zamudite izredne prilike, ogle dati si prezanimivo in zelo poučno sokolsko razstavo na srednji tehnični (obrtni) šoli.

Kdor učitelj — ta Sokol!

Neodrešena domovina.

—r Italijani v naši državi. Splitski »Život« poroča s Hvara, da je prišel v Starigrad kot učitelj na tamkajšnje

vi dočakate dneve, ki smo sanjali o njih — — —

In pisatelj nas vodi dalje k morju in na odprto morje:

»Zapuščali smo domovino, zapuščali deželo svobode, da postane sužnja, a obenem smo bili prepričani vsi, da to ne bo trajalo vedno — — —»

Sledita dve sliki »V izganstvo« in »Otok smrti«. Za njima pa devet slik, ki se v nepretrgani zvezi vrste druga za drugo, kjer preneha prejšnja, tam nadaljuje naslednja. Teh devet slik skupaj tvore veličastno sliko: Osvobojenje Jugoslavije, zmagovit pohod jugoslovanov na Kosovo polje in preko Save, Drine in Donave, ter sramoten poraz, beg in umik vseh treh oholih in pohlepni sovragov, ki so tri leta držali našo sveto srbsko zemljo v svojih tiranjskih krempljih.

Kakor se ti od začetka večkrat orosi oko, ko čitaš o velikih tragedijah srbskega naroda, tako ti ob teh slikah zaiskri oko od veselja, trepetiš od navdušenja in nehoti vzklikaš junakom, ki bijejo in pade sovraga od Soluna z Lerinskega polja na vrh Kajmakčalana, od tam na Grunviški vis, se spuste na ravno bitoljsko polje in osvobodijo Bitolj. Za položaji pa se že dviga Jelak in na njem deskaz enostavnim napisom: »Put u otadžbinu«. In na-

italijansko šolo neki Scalice Umberto iz Kalabrije. Ker se je za italijansko šolo prijavilo samo troje otrok, se je preselil imenovani učitelj na italijansko šolo v Hvaru. Ko je učitelj potreboval npr. moralno izpričevalo od naših oblasti mu je hvarska občina izdala spričevalo v italijanskem jeziku ter pohvalila njegovo moralno obnašanje. In ta učitelj, ki je na poziv občine, naj razobesi na dan kraljeve poroke zastavo, odgovoril »non vogliamo«, je bil na podlagi spričevala naše oblasti oproščen vojaške službe v italijanski vojski, da more še naprej voditi italijansko propagando! Tako se godi pri nas Italijanom, naši ljudje pod Italijo pa trpijo kot italijanski državljani vse mogoče krivice.

Vestnik učit. ženskih roč. del. in gospodinjstva.

Gospodinjstvo in ženska ročna dela.

Nekaj desetletij je, odkar se skuša družiti s poukom ž. r. d. nauk o gospodinjstvu. Ta uk je potreben, je eminentne socialne važnosti. Čimbolj je narod izobražen, tem večja je naloga gospodinjstva njegovih družin, tem intenzivnejši je klic po izobrazbi v tej stroki.

V glavnih potezah je gospodinjstvo veda, urediti izdatke po prejemkih, oskrbovati imetje in življensko udobnost cele družine, vzdrževati v hiši red, ki jamči finančialne, pa tudi moralne uspehe.

Po raznih državah se je mnogo debatiralo in večina debat je dovela do spoznanja, da se praktični nauk o gospodinjstvu le malo lahko družijo z osnovno šolo.

Vsi učni predmeti osnovne šole so v enaki meri poklicani položiti temelj tej vedi.

Ž. r. d. tvorijo, kakor računstvo, prirodoznanstvo, kemija itd. ter odlomek iz gospodinjstva, potrebnega znanja.

V vsakem gospodinjstvu ne zavzemajo razna ročna dela, katera smo letos nekoliko pretresavali, enakega stališča. So gospodinje, ki bi se rade ukvarjale z omejenim ročnim delom, a to bi pomenilo zanje izgubo časa, ki ga lahko bolj dobičkanosno uporabijo. Plačilo za r. d. katero poverijo delavki, ne obremeni občutno njih budgeta. Imamo zopet druga gospodinjstva, kjer pomeni r. d. zlat vir prihrankov. Enako je s kuhanjem. Naša kmetica se smeje, ako se govori o tem, da bi se morala iti dekleta učiti kuhanja in pravi: skuhati prav dobre reči ni umetnost; umetnost je pripraviti k hiši vse, kar je potrebno za dobro kuho. So tudi taka gospodinjstva, kjer pomeni kuhanje glavno in najvažnejše opravilo gospodinje. Še mnogo je ročnih opravkov, ki spadajo v delokrog gospodinje. V izvrševanju navadnih gospodinskih opravkov se vadi vsaka deklica na svojem domu. Vsem našim dekletom ni in ne bo v dolednem času mogoče obiskovati gospodinjske šole ali tečaja. Če priznamo, da je v takih oddaljenih krajih potrebno učenje gospodinjstva na osnovni šoli, morali bi se sestaviti učni načrti za ta pouk. Učni načrt bo zabrinil, da važnost predmeta ne bo trpela po prerazličnem naziranju. Učni načrt gospodinskih šol seveda da ni za osnovno šolo.

Pri sestavi učnega načrta nam je preudariti: Katera poglavja naj se učijo? Kateri gospodinski opravki so primerni starosti, razumnosti, telesni moči učenk?

dalje slediš junakom, ki so že prešli pri Vrbencih reko Črno, prodirajo proti Vardarju in čez levo obalo Vardarja proti Ovčjem polju, vsi pripravljeni na odločilno bitko. Ali odločilne bitke ne bo, ker bolgarska vojska prosí za primirje, polaga orožje in se vrača domov. Ali kako?

»Grozna, strašna in žalostna je bila slika, ki smo je gledali na poti za Kumanovo. — Vsi travniki, vsa polja in vsa pota so bila polna beguncev, od vseh strani so prihajali, povsod je ležalo razmetano orožje, oropani trenski vozovi, zapuščeni topovi — — —»

Mnogo žalostnih slik sem videl v svetovni vojni, videl sem mnogo porazov, videl veliko tragedijo vsega naroda, toda tako žalostne slike, kot smo jo videli sedaj, še ni nikdo pomnil.

Junaki pa osvobojujejo dalje. Najprej Kumanovo — potem Niš, od vasi do vasi bijejo in gonijo Nemce in Švabe — Avstrijce. Od Niša hite v dolino Srpske Morave in naprej proti severu do Lapova, potem v Račo in Natalnice. —

In bližajo se srcu Šumadije, kraju, kjer je začela prvokrat borba za osvobojenje, bližajo se Topoli, rojstnemu kraju prvega srbskega vožde Črnega Gjorgija.

In dalje iz Topole proti Arangjelovcu na Kosmajске hribe v selu Guberevci

Za učenje katerih gospodinskih opravkov ima šola primerne prostore, učila, material, zemljišče? Ali naj uči šola samo teoretično, kako se pere, lika, snaži obleka, stanovanje, uredi kuhinja, kako se obdeluje vrt, hrani in racionalno izkorišča poljske in sadne pridelke? Za poglavja o mlekarstvu, mesu in masti, kuhi, zdravju, domači lekarni, dolžnosti in pravici gospodinje in služabnikov itd., kje naj vzame osnovna šola čas? Če učimo na osnovni šoli gospodinjstvo, se to gotovo ne more goditi na račun ž. r. d. Gospodinjstva veda bodi predmet zase!

Tako, kakor se je dosedaj zamislil ta predmet, bi zaviral napredek r. d. in bi ne dosegel uspehov. To besedo sem še morala izreči v prid ročnega dela, pa storke naše šole.

Mož, ki je slovel kot pedagog ter vplival na razvoj šolstva pri okrajnih in deželnih oblastih, je izrekel nekoč pri okrajni konferenci sodbo r. d. trdeč, da je to le zabava, da služi le v kratkem čas ljudem, ki nimajo važnejšega dela. To kaže, da ne poznajo povsod bistva in pomena r. d. niti šolniki, ki jim je dvig šole najsvetejši ideal. Posamezniki hočejo napraviti iz r. d. direktnega pospešitelja obrti. Tudi to naziranje je napačno. V ta namen imamo danes obrtne šole.

Kindermannove šole so služile bolj obrti in industrijalizaciji nego vzgoji mladine. Okrog leta 1860., ko je r. d. najbolj cvetelo, se je kristalizoval iz takratnih industrijskih šol ter iz umetnosti, živeče v narodih, nauk (disciplina), ki je eden izmed stebrov pri vzgoji mladine, kateri poda ročnost in spretnost, potrebno kulturnemu človeku, pa tudi umevanje važnosti, raznoterosti, lepote koristi in blagoslova človeškega dela sploh.

To je napredek, to je višek pome ročnega dela. Tej disciplini je izročil šolski zakon osnovno šolo.

Ne zabavi, ne obrti direktno, ampak pedagogiki služi naše r. d. Ker se pre malo umeva naloga r. d. na osnovni šoli, potiska se to disciplino v ozadje, smatra se še vedno kot neko rokodelstvo, povdarja se vedno njen praktičen, nikdar njen vzgojni moment. S tem pa izgublja v razmerah, ki so sedaj nastale zraven vzgojnega tudi praktičen pomen.

Tega smo mnogo krive učiteljice ž. r. d. same. S skupnim, smotrenim delom nam bo edinole mogoče dvigniti ugled r. d., ki se res omalovažuje. Že to, da je treba učiteljici r. d. manj študija, manj izobrazbe nego učiteljstvu drugih predmetov, jemlje r. d. ugled. Učiteljice se čutijo manj važne, kako bodo znale v takih razmerah izvršiti velik pomen r. d. za vzgojo in za narodni blagor sploh?

V prejšnji državi je bilo učiteljstvo ž. r. d. stan brez eksistenčne možnosti, čeravno so bile učiteljice razmerno za svoje delo ravno toliko plačane, kakor literarno učiteljstvo z dovršeno pedagoško omiko. A učile so navadno po 5 do 10 ur na teden in od tega dela niso mogle živeti. Zato je bilo le malo učiteljic, ki bi se posvetile svojemu delu iz zanimanja do šolstva ali ljubezni do poklica. Posledice teh razmer so izzvale pravičen klic po reformi pouka ž. r. d.

Pri tem bi nastalo gotovo vprašanje: ali ni lažje nastaviti vedno naraščajoče število ženskih učnih moči tako, da brez obremenitve poučuje tudi ž. r. d., nego ugodno rešiti združeno vprašanje o eksistenci in izobrazbi učiteljic za ž. r. d. Pri reformiranju to vprašanje ne sme izključiti nobene sledečih točk:

in na zadnje višine, ki se dvigajo nad Savo. — In kot nekaj, ko so zagledali Ksenofontovi hopliti morje, tako se je tudi sedaj naenkrat razlegel samo en glas:

»Sava! Sava!»

In v Beogradu so pričakovali, da bodo nadaljevali pot naprej preko Save.

»Na Savi smo čakali, a preko nismo mogli, ker nismo vedeli, kako nas sprejmo tam, kajti Zagreb in Ljubljana se še nista odločila, ali smemo tja — — —»

Sovražnik se je pa smejal — — — in izgubili smo toliko tega, kar je bilo, kar je in kar mora biti naš!»

— Poleg dogodkov pa se spominja pisatelj tudi posameznih junakov, ki se je z njimi boril in trpel, ali so vodili boje, ali so sicer zanimivi.

V sliki »Na mrtvi straži« je napisal pisatelj z globokim umevanjem in sočustvovanjem »teško in žalostno zgodovino življenja, macedonskega komitaša, njegovega vojaka. V sliki »Pop Penčo« postavi večeren spomenik bolgarskemu popu Penču, ki je »v dnevih obupa, ker je zaman pričakoval svoja lepa iunaška sinova, ki sta padla v balkanski bratovmorni vojni na Bregalnici, prisegel pred sveto ikono grozno prisego, prisego maščevanja. — Z nikomur ni več govoril, živel je sam sebi, svojemu maščeva-

1. Ročno delo je pred vsem vzgojna moč, kakor drugi učni predmeti osnovne šole, zato,

2. ne sme izobrazba učiteljstva r. d. zaostajati za izobrazbo učiteljstva drugih učnih predmetov.

3. R. d. ne sme še nadalje ostati brez strokovnega nadzorstva.

4. V povzdigo r. d. v narodnem duhu nam treba glasila. R. S.

Kdor Jugoslovan — ta Sokol!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—r Društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol javlja z ozirom na dano inicijativo v »Uč. Tov.« z dne 4. t. m., da bi se na željo več tovarišev mesto 13., vršilo napovedano zborovanje dne 14. t. m. ob pol 11. dop. na »Tehn. sred. šoli«. Temu pozivu se sigurno odzovejo vsi tisti, ki jim je blagor in interes tega šolstva res na srcu. Na svidenje ob čim polnoštevilnejši udeležbi!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—r Do Kostivnica pri Rogški Slatini. V nedeljo dne 23. 7. 1922 je bila tukaj šolska prireditve s sledečim vzporedom: 1. Pozdravni govor. 2. Darežljivi otroci (enodej.). 3. Molitev (dekamac.). 4. Na tujih tleh (otroški zbor). 5. Kaznovani šaljivec (enodej.). 6. Dober večer (moški zbor). Otroci so se izvanredno dobro uživali v svoje vloge; izmed vseh pa se je odlikoval učenec III. razr. Levec Janez. Petje otroških grl je bilo izvajano z občutkom in tako precizno, da zasluži vse priznanje. Vse točke so se izvajale pod vodstvom g. nadučitelja Otona Kovačiča, tako tudi zaključna z domačim moškim zborom, ki nas je s svojo milobo in lepoto presenetil. Moralni uspeh takratne prireditve je bil napričakovano dober. Nabralo se je tudi 450 K prostovoljnega prispevka, ki se bo porabil za ubogo šolsko decu. Mnogobrojno občinstvo je bilo s prireditvijo docela zadovoljno in slišala se je v slošnem želja po skorajšnji slični šol. prireditvi.

Književnost in umetnost.

—r Delo dijaštva za narod. Nikola Radojčić, profesor univerze v Ljubljani. Predavanje v Udruženju jugoslov. akad. omladine iz anektiranega ozemlja. — Bolj nego za dijaštvo, se nam zdi da je predavanje in brošurica pomembna za učiteljstvo in je zelo dobra direktiva učiteljstvu za narodno-prosvetno delo. Njegova kritika neuspeha narodno-prosvetnega dela zadene v marsičem tudi naše tozadevno delovanje in so nam njegovi mišljaji lahko v dobro navodilo in premišljevanje, kam kreniti, kako se pripraviti za to delo in katero pot ubrati, da bomo imeli več uspehov v tem oziru. — Delo je globoko zasnovano in ima predavanje povsem znanstveno podlago, zato bomo še ob marsikateri priliki citirali kak del iz njega. Priporočali bi vsakemu učitelju, ki deluje na narodno-prosvetnem polju in ki

nju; hotel je maščevati smrt svojih sinov in molil Boga, da mu da dočakati ta trenotek. — — —

In ta trenotek je dočakal na Rovovski kosi. Na »Poti osvobodilcev« pade vojvoda Vuk, »stari četnik macedonskih planin, stari borec za svobodo, a njegovi dobrovoljci hitijo naprej, da postavijo na vrhu Gruniškega visa, na osvobojenih tleh večeren spomenik vojvodi Vuku.«

— »Pantelijski Vis«, to najbolj utrjeno točko ob Črni Reki pa je zavzel poročnik Jaka Koželj s svojo znamenito stekleničico in s svojimi dobrovoljci. Ko so mu potem drugi slovenski dobrovoljci čestitali na uspehu, je Jaka z napoleonsko flegmo sprejel čestitke in dostavil: »Samo škoda, da tale Pantelijski Vis ni ljubljanski Golovec ali pa Rožnik.«

Pisatelj je napisal svoje spomine popolnoma priprosto in naravno. Ne skuša pridobiti čitatelja morebiti s sijajnim slogom, tudi ne s posebnim jezikom, kar je napisal. Je napisano resnično in le radi tega večkrat tako pretresljivo ali tako veličastno, da globoko dirne vsakega. Poleg resničnosti je vsaka stran napisana z gorečo ljubeznijo do domovine, z visokim spoštovanjem do našega naroda, z živo vero in s trdnim upanjem v veliko bodočnost širne svobodne domovine, ki jo je pokojni pisatelj nosil

hoče delovati na narodno-prosvetnem, kulturnem polju, da prečita to predavanje in se skuša uglobiti v navedene smernice za nadaljno izobraževanje na tem polju, ker le na ta način bomo dobili res temeljitih delavcev na tem polju, bo postalo naše delo res smoteno, sistematično in uspešno. — V prvem oddelku se peča predavatelj v splošnem z dviganjem prosvetnega nivoja mas, peča se s predvoino in povojno psihozo mas in kaže mladini veliko nalogo, pred katero stojimo v tem oziru. V drugem oddelku stavi ljubezen do naroda kot predpogoj uspešnemu delu za narod, opisuje značilne pojave neuspehov narodno-prosvetnih delavcev in reakcijo teh neuspehov ter kaže na znanstveni študij, ki naj prepreči te neuspehe; omenja razmerje uspešnega narodno-prosvetnega dela do etnologije, folklorje (narodopisja), antropogeografije, sociografije, etnopsihologije in znanstvena polja, ki naj utrdi uspehe dela med narodom. V tretjem delu se peča s programom narodno-prosvetnega dela, omenja le najvažnejše: negovanje narodnega zdravja, ekonomsko okrepitev naroda, poznanje naše države. V četrtem delu se peča z metodami narodno-prosvetnega dela. V petem delu se peča z moralno obveznostjo dijaštva do narodno-prosvetnega dela. — Kdor se vglubi v delo, bo našel v malem delu zelo mnogo jedra in navodil. —k.

—k »Alemka«, roman iz peresa priznate jugoslovanske pisateljice Eme Božičević. Delo nosi v sebi naš specifični etnografski karakter. Opisana je ljubezen, toda ne šablonska z običajnimi zapletljivi, marveč ljubezen kot življenje, blaženstvo in zemski raj torej popolnoma originalen roman, koji bi moral čitati vsak Jugoslovijan in Jugoslovanka kot novi proročnik srečne ljubezni, ki je pretkan s vso nežnostjo in idealom in kjer lepota tekmuje s tendencijo. Roman je harmonija novega ljubavnega in humanega idealizma, kateri se vzbuja v vsej človeški plemeniti duši kot protiutež in protilek žalostnih vojnih iskustev.

**V pesti sila,
v srcu odločnost,
v mislih domovina.**

**Iz naše stanovske
organizacije.**

**Iz poverjeništvu UJU
v Ljubljani.**

+ pov Delegati za II. pokrajinsko skupščino UJU poverj. Ljubljana dne 2. in 3. sept. t. l. na Bledu.

XII. Brežiško-sevniško učit. društvo. — Delegata: 23. Knapič Janko — Videm ob Savi; 24. Pečnik Josip — Kapele. — Namestnika: 23. Čopič Venčeslav — Pišce; 24. Gomilškova Ljudmila — Videm ob Savi.

XIII. Celjsko učit. društvo. — Del.: 25. Sivka Anton — Št. Jurij ob j. ž.; 26. Potočnik Ludovik — Štore. — Nam.: 25. Vrečer Rajko; 26. Černejeva Anica — Celje.

XIV. Gornjegrajsko učit. društvo. — Del.: 27. Pulko Valentin — Gorica pri Mozirju; 28. Vajd Fran — Mozirje. — Nam.: 27. Rainer Milko — Ljubno; 28. Piano Anica — Mozirje.

vedno odkrito v svojem srcu, ki daje spominom kljub strogi resnosti nežen in topel izraz.

Morda bo koga motilo pri čitanju, da se nekatere slike začno z opisovanjem istega dogodka, istih bojev ali iste pokrajine. To je gotovo radi tega, ker je bilo nekaj spominov že natisnjenih v podlistkih »Jutra« in »Slov. Naroda«, pa je pisatelj nekatere uvrstil v knjigi med druge, ne da bi jih nekoliko preuredil ali zaokrožil, ako je to res potrebno.

Kdor prebere te »Spomine« do konca, vse opisane boje, dogodke in osebe — junake, v njem se pričneta dvigati in rasti in širiti dve ogromni sliki: Pretresljiva slika velike tragedije našega naroda in veličastna slika osvobodjenja Jugoslavije. Ti dve sliki bi se morali razviti v srcu vsakega izmed nas.

Še na nekaj misli, kdor prečita te »Spomine«: kako velika izguba je zadel naš narod s smrtjo pisatelja Vitomira Feodor Jelenca.

Dal in zapustil nam je svoje »Spomine«, k' so naši spomini. Ali iz teh »Spominov« lahko sklepamo, da bi nam dal, če bi še živel, tudi oni veliki roman našega Osvobodjenja, čigar predhodnik in oznanjatelj so prav ti »Spomini«.

Maribor - Hrastnik.

Skala Anton.

XV. Kamniško učit. društvo. — Del.: 29. Petrovec Tomo — Jarše pri Domžalah; 30. Praprotnik Mirko — Homec. — Nam.: 29. Toman Janko — Moravče; 30. Knez Rudolf — Št. Vid pri Lukovici.

XVI. Litijsko učit. društvo. — Del.: 31. Levstik Janko — Zagorje ob Savi; 32. Groharjeva Irma — Toplice pri Zagorju. — Nam.: 31., 32. —?

XVII. Marenberško učit. društvo. — Del.: 33. Womer Ivan — Muta; 34. Vidmarjeva Ivanka — Vuzenica. — Namestniki: 33. Golob Joško — Vuzenica; 34. Černovškova Mara — Muta.

XVIII. Mariborsko učit. društvo. — Del.: 35. Tomažič Ivan — Maribor; 36. Vodenik Tinče — Maribor. — Nam.: 35. Tomažičeva Ana — Maribor; 36. —?

XIX. Šoštanjsko učit. društvo. — Del.: 37. Stopar Vinko — Velenje; 38. Vrečko Martin. — Nam.: 37. Trobejeva Cilka; 38. Janežičeva Gusta — vsi v Šoštanju. —

Ostala okrajna društva: logaško, belokranjsko, kočevsko, kozjansko, kranjsko, dol. lendavsko, sv. lenartsko, ljublj. okoliško, marib. okoliško, novo-meško, radovljiško, savinjsko in šmarško-rogaško nujno pozivljamo, da takoj prijavijo delegate in namestnike, ako hočejo imeti zastopstvo v pokrajinski delegaciji.

UJU poverj. Ljubljana.

**Gibanje okrajnih društev
v Sloveniji.**

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKE OKRAJ je zborovalo dne 20. julija t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri dopoldan.

Poročilo predsednika. Predsednik otvori zborovanje in preide takoj k volitvi delegatov za pokrajinsko skupščino na Bledu in za glavno skupščino v Sarajevu. Delegatom za pokrajinsko skupščino se prostovoljno javi tov. Simon Vodenik, namestnikom tov. Stani. Delegatom za glavno skupščino je bil izvoljen tov. Fr. Čepe, namestnikom tov. Blažič. — Ker ne more društvo prispevati v ta namen zadostnega zneska, predlagata nadzornik M. Lichtenwallner in tov. Lasbacher, da prispeva v to svrhu vsak društveni član. Predlog se sprejme.

Tov. predsednik predloži v pretres poslovnik in pravilnik za okrajne poročevalce o stanju šolskih vrstov. — Po kratki debati se sprejmeta naslednja predloga: Tov. Lasbacher: V izredno velikih šolskih okrajih naj se izvolita dva okrajna poročevalca. — Tov. nadzornik M. Lichtenwallner: Okrajnim poročevalcem naj se dovoli povračilo potnih stroškov po naredbi za državne uradnike.

Poročilo o seji širjega sosveta po tov. Mar. Godec je bilo zelo zanimivo. Po razmotrivanju posameznih točk stavi naslednji predlog: Učiteljsko društvo se izreka za delitev šolske uprave na mariborsko in ljubljansko oblast, kakor je predvideno po šolskem zakonu, in zahteva, da pride zadeva na pokrajinski skupščini še enkrat v razpravo. — Tov. nadzornik M. Lichtenwallner razširi ta predlog z dodatkom, naj se obenem ustanovi za skupne kulturne interese posebna direkcija, ki bo pridružena ministrstvu prosvete. Predlog se sprejme.

Referat: Organizacija kmetijske nadaljevalnih šol. — Predaval je tov. J. Klemenčič, ki je žel občno priznanje vsled dobrega praktičnega izvajanja. Sprejme se resolucija: Učiteljsko društvo uvideva potrebo kmetijskega pouka na osnovnih šolah. Zato prosi, naj se ustanove kmetijski tečaj za učiteljstvo tudi v Mariboru in ne vedno v Ljubljani, z dodatkom, da bi se istotam vršili tudi gospodinjinski tečaji. — Predlog tov. nadzornika M. Lichtenwallnerja: Plačevanje in vzdrževanje kmetijsko - nadaljevalnih šol naj prevzame država, kritje stroškov krajevni činitelji. Sprejeto.

Poročilo o delovanju Ciril - Metodove družbe. Kot gost nas je posejil tov. Škulj, tajnik Ciril - Metodove družbe. Poročal je o delovanju družbe in potrebe njenega obstoja ter je pozval učiteljstvo, da družbo vsestransko podpira. Poslušalci so z vneto sledili zanimivemu poročilu, za katero se je tov. predsednik predavatelju prav iskreno zahvalil in izjavil željo, da se pridruži učiteljstvo delovanju podružnic Ciril - Metod. družbe.

Predlogi. Sprejeti predlogi: 1. Tov. Šijanc: Učiteljsko društvo za mariborski okraj zahteva, da se povišajo času primerno vse temeljne plače, druginjski razredi pa se naj ukinejo. Učiteljsko društvo je za to, da se mariborski oblasti k vsem drugim uradom še priklopi uprava za bivše Štajersko, Prekmurje in Koroško. — Poišče naj se zakonodajalec, ki nalaga šolskim občinam dolžnost, da spravi

učiteljstvu brezplačno kurivo, ki pa nima volje ali moči, da bi svojemu ukazu pomagal do veljave.

2. Tov. Puh: Društvo predlaga črtanje § 162. službene pragmatike, po katerem izgubi vdova državnega nameščena pokojnino, če stopi v državno službo in sicer tako dolgo, dokler ta služba traja.

3. Tov. Mohorko: Ker se namerava učiteljstvu zopet odtegovati prispevke za potrošaško zadrugo, prosi učiteljsko društvo, da se pri tem izvzame podeželsko učiteljstvo ki nima od omenjene zadruge nobene koristi. — Pospeši naj se izdajanje čitank, da bodo začetkom prihodnjega šolskega leta na razpolago.

Ob zaključitvi zborovanja izrazi tov. predsednik iskreno željo, da bi vse članstvo v počitnicah koristilo sebi v krepitev telesnih in duševnih sil, da bi šlo v novem šolskem letu na delo zopet s parolo: po prosveti k svobodi!

+ ZVEZA SLOV. UČITELJEV IN UČITELJIC NA ŠTAJERSKEM je imela v nedeljo, dne 16. julija v Mariboru svoje zadnje delegacijsko zborovanje, ki se ga je udeležilo lepo število učiteljstva iz bivše Štajerske in Koroške; zastopanih je bilo 13 društev po 23 odposlancih. Nekatera društva so poslala pismene izjave.

Poročila. V svojem pozdravnem govoru se spomni predsednik Rajšp smrti velezaslužnega organizatorja slov. šolstva Nerata, a tajnik v svojem poročilu ustanovnikov Zveze Strmškega in Gradiškega. Tajnik je podal kratko poročilo o nastanku in delovanju Zveze ter omenil važnost Zveze v boju za narodno šolstvo in učiteljstvo na Štajerskem. Blagajnik Gnus je podal poročilo o blagajniškem stanju. Vse premoženje je v delnicah (14 à 1000 K) za »Učit. zdraviliški dom« v Rogški Slatini. Poročila so se vzela z odobravanjem na znanje ter se je poverilo učit. društvo v Mariboru, da pregleda račune.

Mariborska oblast in šolstvo. Na predlog odbora poda najprej tov. Gnus, pojasnilo glede svojega predloga pri širjem svetovju povj. UJU, a da se zadeva bolj razbistri, poda svoj tozadevni referat tov. Potočnik. Po daljši debati se sprejmeta sledeča predloga: 1. Kakor vsa druga uprava, naj se tudi šolska v Sloveniji razdeli v mariborsko in ljubljansko. V svrhu temeljitejše poglobitve občes kulturnih zadev, kakor tudi lažjega razvoja narodnega šolstva, naj se združita po dve ali več šol. oblasti (n. pr. za Slovenijo ljubljanska in mariborska šol. oblast) v prosvetno direkcijo, ki je v vsakem oziru podrejena ministr. prosvete.

2. Šolske oblasti naj posvečajo posebno skrb obmejnemu šolstvu s tem, da gnotno podpirajo učiteljstvo, ki deluje v takih težkih razmerah in skrbe za vsestransko popolno opremo takih šol, ker uživajo obmejne šole repub. Avstrije že vse te udobnosti. Poverjeništvu UJU v Ljubljani se naproša, da stori potrebne korake v izvršitev teh zahtev.

Razpust Zveze. Predsednik prečita tozadevne dopise učiteljskih društev. Po daljši debati se sprejme sledeči predlog: Ker se »Zveza slov. učit. in učiteljic na Štajerskem« ne smatra več potrebnim, se razpusti ter se v slučaju potrebe ustanovi nova slična organizacija za mariborsko oblast. Premoženje, ki obstoji v delnicah »Učit. zdravil. doma v Rogški Slatini«, se podari temu zavodu. — Na vprašanje, kaj je s knjižnico mariborskih učiteljskih učiteljskih, ki je glasom listine od 27. decembra 1912 last »Zveze«, se sklene prepustiti jo »Učit. društvu za Maribor in bližnjo okolico«, ki stopi v nadaljnje stike z učiteljskimi. — S tem se zaključuje zborovanje ter mirno, smoteno in plodnosno delovanje Zveze.

ZAHVALA.

V težkih urah boleznin smrti mojega ljubljenelega soproga mi ni bilo mogoče izreči posameznikom zahvale. Tovariši, ki ste s tolažilno besedo prihiteli k njegovi postelji in mu lajšali udarce neizprosne usode — srčna Vam hvala! Naj Vam bo v zavest, kako hvaležen Vam je bil pokojnik.

Iskrena hvala vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, osobito tovarišem iz Ljubljane, gg. nadzorniku And. Škulju, tov. Grčarju, Ambrožiču, tovarišem in tovarišicam iz Radeč, Mokronoga, Št. Janja, Mirne, Trebelnega, Šmarjete itd., sokolskim in pevskim društvom. Srčna hvala g. nadučitelju Bercetu za ganljiv poslovilen govor, darovalcem vencev in cvetja.

Delo poživljaj njegov spomin!

V Tržišču, dne 3. avgusta 1922.

Julija Klanšek - Prijateljeva.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Nikola Radojčić, prof. univerze v Ljubljani: »Delo dijaštva za narod«. Predavanje v Udruženju jugoslov. akad. omladine iz anektiranega ozemlja. Založba »Jug.«, Pred Škofijo v Ljubljani. Tiskala »Sava« v Kranju. Učiteljstvu, ki se bavi z vprašanjem narodno-prosvetovnega dela, zelo toplo priporočamo in opozarjamo na našo tozadevno oceno.

—kpl Alemka, roman. Spisala Ema Božičević. Delo je z eno besedo rečeno vžitek vseh zaljubljenih duš. Cena znaša Din 4, in se dobiva v vsaki knjigarni ali pri založniku Josipu Miličič, Maribor, Ruška cesta 45. Od prodaje tega romana je namenjen znaten del »Jugoslovanski Matiči« in listu »Jugoslovanski Pomorac«.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

KNJIGARNA

„UČITELJSKE TISKARNE“

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

priporoča

svojo zalogo slovenskih znanstvenih leposlovnih in mladinskih spisov za javne in šolske knjižnice in knjige za srednje in ljudske šole.

Zaloga šolskih zvezkov lastnega izdelka, vsakovrstnega papirja, šolskih in pisarniških potrebščin po zmernih cenah.

Slike regenta Aleksandra in kipe Simona Jenka!

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à Din 1'50.

razprodaja

Učiteljska tiskarna
v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Išče se k trem otrokom v majhnem mestu

domača učiteljica.

Dobra, popolna oskrba v hiši, plača po dogovoru. Mesto bi bilo primerno za ne prestaro umirovljenko. Natančna navodila daje Janez Reich, nadučitelj v p., Strnišče pri Ptuj.